

bo na Dunaji sklenjeno in od Cesarja poterjeno — tude vsaka dežela ima po Cesarskim povelji poprej Dunajskemu zboru predložiti, kakó de ona misli, se desetinskih, tlačanskih in družih dolžnost odkupiti, de se ne bo nobenimu krivica godila.

Laži po kmetih.

V enim kraju se je veliko kmetov za to umaknilo, de niso volivcov za Ljubljanski zbor hotli voliti, kér jim je neki potepuh v glavo vpletel, poslušajte, kaj? Je rekel, de so to same goljufije, s kterimi hočejo kmeta vjéti, de bi se podpisal, po tem bi mogli pa vsi, kakor na Hrovaškem, soldatje biti, in kader bi bilo treba, bi dali vsim puške na rame, pa bi mogli v vojsko iti. Na to veliko zabitost ni nič družiga odgovoriti, kakor, de je tisti, ki s tacimi lažmi kmete punta, zgrabljiv volk v ovčji koži, ki se ga božja šiba ne bo ognila; kdor pa tacimu sleparju verjame, je vés butast, in na znanje daje, de nima zdravih možganov v glavi. — V drugim kraju, ko so oklice zastran Ljubljanskiga in Dunajskiga zbora brali, se je mende neki starec prederznil reči: Ali se vam ljubi te laži poslušati? Postave, ki jih tukej obetajo, jez že domá od cesarja imam. In tacim napih-njenimu goljufu in šuntarju ljudje bolj verjamejo, kakor duhovnam, kterih nobene laži ne morejo obdolžiti, in ki jih velikrat učé, de vsaka laž, bodi še tako majhna, ali naj bo tudi iz same norčije ali šale, če tudi nikomur nič ne škoduje, je po sveti véri vselej oestro prepovedana; kolikor hujši odgovor pa še le tistiga čaka, ki bo vse tiste krivice na rami prenésel, ktere so se zavoljo njegoviga šuntarja zgodile! Ali ne véste, kmetje, de postave, ki jih bodo na Dunaji vstavili, bodo vezale vas, in vaše otroke, in vnuke, in kdo vé koliko rodov zanaprej? Postave bodo na Dunaji vstavili, vi pošljite svoje poslance, ali jih ne pošljite; posestniki, rudnarji, mestjani i. t. d. so svoje poslance izvolili, ki bodo na Dunaji vse pertéze in butare potožili, in polajšanja prosili, in ga bodo tudi dobili, kolikorkoli bo moč, ne le za-se, ampak tudi za svoje naslednike; vi se bote pa za ušesi praskali, ko bodo nove postave že izdelane in razglašene, in bote cvilili rekoč: Ta in ta težava bi bila nam lahko polajšana, ako bi bili poslance na Dunaj poslali, in naročili, de v ti in ti reči naj nam polajšanja pri zboru in Cesarju sprosijo. Zdaj se sicer še ne vé, ali so se kje takim potepuham zapeljati dali, de bi poslancev ne bili zvolili, ali ne, kér je povsodi precej pametnih mož, ki svoje pameti še niso ne zapili, ne zaprávdali; in se ne dajo ne mavharjem, na kozjim dohtarjem za nos voditi; vender to svarjenje ne bo od več, de se bodo kmetje v enacih okolišinah zapeljivcov varovati vedili.

Veliko tacih puntarskih laži raznašajo plašurji, lenuhi in rokomavsarji, ki v pregrešni lenobi po sencah špeh kuhajo in maslo cvrejo, ki si ga je kmet v pótu obraza pripravil. Taki neték hiši dvojno škodo naredí, ko pride; prvič, pri kmetu vsakorsnih vraž natrosi, ga šunta in mu laže, kakor misli, de kmet rajši sliši, de drugič, obilniši in bolj tolst milodar od njega izpulí. Torej je silno potrebna reč, de bi pri vstavljenji soseskinih (srejskih) naprav, tudi to vstanovili, de vsaka soseska ali srejsna naj svoje lastne uboge redí, nobeden pa ne sme v druge občine zahajati, kér bi dolžnost bila, de bi taciga precej v njegov lastni kraj gnali, in bi pri tacih naredbah tudi od nikogar v ptujini milošini ne smel pričakovati. Veliko je potepuhov in vlačugarjev, ki se jim ne ljubi delati, in se domá še nekoliko ánajo ljudi nadlegovati, torej jo potegnejo v ptuje kraje, kjer jih ne poznajo, ljudem lažejo, de zavolj take ali take bolezni ne morejo delati, de so pri soldatih bili pokaženi, ali celó žugajo, de jim bodo po-

godili ali zacoprati, ako jim ne dajo, kar hočejo imeti i. t. d., in so takó velika nadloga ljudém. Takim rečem bi se zlo nasprot delalo, ako bi vsaka srejsna svoje uboge preživila; tudi bi bilo resnično ubogim veliko lože, lenoba pa bi se krotila, zlasti kér bi se moglo skrbeti, de bi se taki malopridneži tudi pod kakim drugim imenom okoli ne plazili.

Oglas iz močirja.

Naj mi bo pripušeno, tudi iz Ljubljanskiga močirja (mahú, Morast) nektere odkritoserčne besede slovenskim Novicam poslati; sej so nam mili Cesar velili, de naj svoje misli in želje očitno razodevamo! Jez bom tedej govoril, kar kmeta iz močirja zadene.

Vsakimu kmetu je znano, de mora pri obdelovanji svojiga zemljiša na pravi čas in pripravno vreme paziti, de koristniga v svojo škodo ne izgreši in ne zamudi. Nikjer se pa tako očitno ne vidi, kakor pri kmetu na močirji. Če hoče na mahu kej pridelati, ga mora žgati. Kdaj se pa da močir žgati? Gotovo le tačas, kadar je suh. De je pa močir zadosti suh, potrebujemo stanovitniga sončniga vremena. Ako nam Bog tega ne dodeli, je močir vodopolni gobi enak, ktero sožgati, si zastonj prizadevaš. Kmetovavec na mahu mora tedej posebno na to gledati, de za obdelovanje močirja vgodniga časa ne zanemari, de v pripravnim času mah žgè in potem naprej obdeluje. Kér tedej kmet na močirji svoj pridelk in živež od tega dóbi, de mah o pripravnim suhim vremenu in o pravim času po potrebi požgè, mu tedej mora tudi vselej pravica dana biti, de o pripravnim vremenu, kteriga mu Stvarnik dodeli, svoj svet obdeluje in suh mah popolnoma požgati smé. Kér brez imenovaniga obdelovanja kmet le malo in slabo prideljuje, je mende ta pravica tako z njegovim stanam sklenjena, de mu je nemore ne zdrava pamet in nobena svojevolljna oblast odreči. Če pa malo nazaj pogledamo, vidimo, de je bila ta pravica, mah požgati, le takrat dovoljena, kadar — tako rekoč — vreme večidel kmetovavcu fige kaže.

Po postavi je namreč le od eniga dneva po s. Jerneji v jeseni noter do s. Jurja spomladi mah požgati pripušeno, akoravno dostikrat v tem času pripravne suhote, mahú žgati, ni, poprej in pozneje je pa lože. — Kolikrat se godí, de ni v jeseni ne spomladi mah tako suh, de bi se požigati mogel, kér mora stanovitno gorko sonce sijati, de mah za oginj suh postane. Če je že drugimu kmetu vreme preveč suho za njegovo rahlo zemljo, vender mah moker leži, de se ne da požigati, tako de kmet v tem odločenim času zavoljo teh zadržkov svoj močirni svet še na pol ne obdela. Če je kmet pred svetim Jernejem lepo, pripravno, suho vreme vidil, z veseljem bi bil mah z ognjem obdeloval; če pa potem nikdar pripravne suhôte ni (kar se tolikrat zgodi), ali more zadovoljin in dobrega upanja biti, kér že naprej vidi, kako slabi pridelki ga čakajo? Stopimo v spomladanski čas. Komú ni znana nestanovitnost spomladanskiga vremena? Če se primeri, de je včasih spomladi stanovitno sonce, pa še svoje moči skazati ne more; še večkrat pa imamo tako nestanovitno vreme, de kmalo dežuje, kmalo jasno nebó glédamo, večidel pa oblaki in mokrota kraljuje, tako de o tem času nikoli práv suhiga za oginj pripravniga mahú nimamo. Ali pa niso večkrat ob s. Jurju in kmalo in poznejši potem lepi dnevi, sonca polni, v kterih se mah vode izprazni in suh postane.

(Dalje sledi.)

Iz Štajarskiga.

Potrebno je, de svojimu listu od 7. tega méscá, kteriga člen ste poslednjimu listu „Novic“ vverstili, dostavek, in sicer práv vesel dostavek pošljem. Ko bi Vam bil le za dva dni pozneje pisal, bi bili vso veselíši novico dobili; zakaj 9. tega méscá rjá na réži ne

Napravite si za vsaki razdelek véd in uménj zборе, izvoli ali odloči se vsakterimu zborniku katero uménje ali oddelek kteriga uménja, da za nje (za uménje) iz takih knjig, ktere to uménje obsežejo, izraze (nemške ali latinske) v slovníček ali besednjak zbere, ter je po svojem umu v slovenšino prestávi, te prestavljene v abecedno versto zložene umske izrazke pa podaj celimu zboru ali večim zborom, in še drugim prijetlam slovenšine v precénbo in popravo.

Potemtakim bi se tudi nepotrebno, celò kvarljivo kovánje preraznih izrazkov hitro od kraja odvernilo. Kakor zdaj postáve, naj se tudi izrazki občinski delajo, da bodo rečem dobro primerjeni in vsim po volji.

Kér še jaz svojiga slovenskiga slovníka nisim zgotoviti utegnil, k skorešnji osnovi toliko potrebni vseučiliša pa bi vender rad kmalo pripomogel, Vam, naša slavna učena gospoda tukaj na znanje dam, da je meni samimu vsakodob na volji, za vsakošnjo versto umej že v abecedo spisane in mi pošiljane izraze v slovensko prelagati in je učenim zborom v popravljanje predkladati. Več oči več vidi. *)

Takega ročnega slovníka bi zdaj ravno uredniki že potrebovali, kér jim je v uredih slovenšina zapovedana.

Takó je gosp. prof. Poklukar, Vaš slavni roják, že davno svojim bogoslovcem duhovno pastirstvo razkladal — s posebnim besednjačkam. Oroslav Cafov.

Novíce.

Naš preljubi nadvojvoda Janez bojo po poslednjim sklepu presvitlita Cesarja, ki so še zmirej v Inšpruku bolehní, na Dunaj prišli, državni zbor začeti, ki se ne bo 26. tega mesca, ampak pozneje pričel, ker zlasti na Českim volitve poslancov še niso dokončane.

V Ljubljani je bil pretečeno nedeljo Jožef Černe, iz spodnjiga Logatca domá, korporal našiga domorodniga regimenta, z veliko zlato svetinjo slovesno ovenčan, zato kér se je na Laškim posebno junaško obnašal. Zdej je k rezerv-bataljonu prestavljen; zato je prišel v Ljubljano. Z zlato svetinjo je sklenjeno po verhu še 5 gold. vsak mesec, ktere bo noter do smerti vžival. — Lejte, kakó Cesar junaškiga vojaka časté, čeravno je le korporal!

Zlo se govorí, de bojo Cesar na Laškim mir storili — ali le za en čas, ali za terdno, se pa še ne vé. Danes je šlo nekaj ranjenih Hrvatov iz Laškiga skozi Ljubljano domú. Ne grejo radi domú, ker pravijo, de se jim je na Laškim prav dobro godilo.

Barona Jelašiča, bana Hrovaškiga, počastiti, ko je v Inšpruk prišel, so Tiroljci na večer mu častno muziko napravili, se z bakljami pred njegovo hišo postavili in mu „živijo“ klicali. Sliši se, de so ga naš presvitli nadvojvoda Janez posebno prijazno sprejeli. Včeraj ponoči je slavni Ban iz Inšpruka skozi Ljubljano zopet domú šel. Madžari so mu hotli jamo kopati — so pa mende sami va-njo padli!

V Šent Vidu poleg Zatične je silni ogin, od kteriga smo v poslednjim listu govorili, 51 hiš z mnogi-

*) Lepa hvala za dobri svét, kteriga bomo slovenskimu zboru živo priporočili in kteriga se bo slovenski zbor tudi živo priprijel. Vam pa — častitljivi gospod, neutrudljivi delavec v vertu naše mile slovenšine — Vas bo doletela še posebna prošnja zastran besednjaka, kteriga nam je zdej pred vsim potreba. Tudi na vas se nasloni slovenski zbor v ti reči kakor na močno podporo, de mu boste s svojim bogatim zakladam pripomogli k dogotavljenju slovenskiga besednjaka berž berž.

Vredništvo.

mi družimi poslopji vred pokončal. Silno veliko družin je popolnoma na beraško palico prišlo, ker jim ni nič družiga ostalo, kakor kar so na sebi imeli. Revšina je za zjokati se! Gosp. fajmošter Kopecki dajejo veliko pogorelcem vsak dan enkrat jesti. Bog jim bo plačal! Ne vémo, ali so vsi hišni gospodarji zavarovani bili ali ne? Krajci usmilite se svojih revnih bratov!

Saboto pred binkuštni je v Šmartnu pri Litií mati katoliška cerkev noviga uda v svoje krilo sprejela; Karl Horung, rojen v Štutgartu na Nemškim 1782 luterške vére, sedlár v Šmartnu, vdovec in oče 4 otrok, ki so bili že v katoliški veri izrejeni, je stopil v katoliško vero. Na binkoštni pondeljek je prejel v Ljubljani zakrament sv. birme.

Cerkveni časopis.

Kar smo že zdavnej želeli, bomo zdaj dosegli: učeni dohtar sv. pisma gospod Janez Pogačar bodo v začetku prihodnjiga mesca začeli na svitlo dajati cerkveni list v slovenski besédi, kakoršniga južni Slovéní dosihmal še nismo imeli, ako „Drobtine“ sém ne štejemo, ki se kakor létnik k dnevnim listam práv za práv ne morejo štéti. Vedoželjni kmet je dosihmal imel le Novíce, de jih je ob nedeljah prebérál, to je bil sploh telésin kruh, pa tudi veliko dušniga vmés; zdáj pa bo dobil v roke tudi cerkvene novíce, ki mu bodo dajale vsakoršnih podukov, ki zamorejo Slovenca v véri in ljubezni utrditi, dajale mu bodo cerkvenih novíc, ki se godé v Ameriki, Azii, in po celim svetu; slišal bo zdvedljivi bravec; kako se divjaki k sv. katoliški veri spreobračajo, kaj se posebniga godí v Rimu, sedežu svet. Očeta papeža, v Jeruzalemu i. t. d.; kakó prijetno je taci reči slišati: to bo kruh za dušo. —

Neki skerbin pastir so rekli, de si bodo zraven svojiga lista, tudi eniga za občino naročili; zlo bi bilo želeli, de bi se po več krajih ali pa povsod tako zgodilo. Ako se tudi naročé tudi na občinske ali cerkvene troške, je gotovo, de se denar skorej ne more boljši obrniti. — Koliko se bode ob nedeljah hudiga odvernilo, in koliko dobriga storilo, ko bodo ljudje brali, in zlasti posihmal, ko se vse uči brati!

J.

Očitna zahvala.

Slovensko društvo v Ljubljani se visoko častitimu gosp. profesorju Metelkotu serčno zahvali, de so mu v napravo slovenskiga besednika celi rokopis rajnciga Vodnika radovoljno posodili.

Dr. Bleiweis, vodja slov. društva.

Popravik.

V poslednjim listu v »glasu iz močirjaz na mesto od eniga dneva po sv. Jerneji v jeseni, noter do sv. Jurja spomladi béri od eniga dneva pred sv. Jernejem in spomladi do eniga dneva po sv. Jurji, to je, od 15. velic. serpana noter do 15. veliciga travna.

Žitni kup. (Srédnja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	24. Rožnika.		19. Rožnika.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	9	2	17
1 » » banaške	2	10	2	13
1 » Turšice	1	29	1	27
1 » Soršice	—	—	1	50
1 » Rži	1	46	1	42
1 » Ječmena	—	—	1	20
1 » Prosa	1	48	1	42
1 » Ajde	1	40	1	33
1 » Ovsa	—	54	—	54

cunah večidel le po zeleni kavi poprašujejo, tako de so kupci prisiljeni le zeleno kavo naročevati; tergovci pa, njih opravljalniki, in clo njih delavci se taki zmoti posmehujejo.

(Dalje sledi.)

Oglas iz močirja.

(Dalje.)

Kolika škoda se kmetu na mahu s to zapovedjo dela, lahko vsak sam prevdari, ker se marsikterimu ne le 50, ampak še več gold. srebra v enim letu škode zgodi, ko bi smel vselej varno v pripravnim času močir požigati.

Še od druge strani bi mogla kmetu prostovoljnost dana biti, mah žgati. Je namreč še veliko močirja, ki še ni nič obdelano in ki leži kakor mokra goba. Potrebno pa je, de se na celim močirji ob enim času obdeluje, de bo naš namen konec doseglj, de bo mah za bogate pridelke bolj in bolj pripravljen, de se ne bo iz visokiga pustiga mahú njegova voda v nižje obdelane njive odtekovala, jih zajezila, in zopet pokončala. Kako bo pa kmet ta novi del obdelovati začel, kér je bil pri poprejšnjim zavolj gori imenovanih zadržkov tolikrat v svojim upanju zmoten, kér je bil zavoljo prelomljenja sedanje postave tolikrat v ječo veržen, in kazin plačevati primoran. Vidi se tedej, de mora ta postava svojo moč zgubiti. Zakaj so pa prepovedali, mah po potrebi tačas požigati, kadar je kmet zató pripravi čas imel? zakaj so prostovoljnost v ti reči ograjali? Clo vsiga niso mogli prepovedati, sicer bi bili na enkrat berače za herbttam imeli; prepovedali so tedej kolikor so mógli, kér tanjši in dišav vajeni nosovi mestnikov tega duha, kterimu smrad pravijo, terpeti niso mógli.

Kmet revin v svojim stanu ne more nehati močirja žgati, in si škode delati, kader koli se zanikerna gospóda vmisli. Pri svojih redkih pridelkih mora gledati, kako in kje mu bo dobiček dohajal, kér nemore kupčevati ali visoke službe opravljati. Pa pojdemo na terg v mesto, in poslušajmo, kako se tam gospóda nad ubogim kmetam nosi in vpije: „taka dragína! Tačas je kmet vzrok vse dragine. Pusti mi, ljuba gospóda tačas mah požigati, kadar bo kmet za potrebno spoznal, kadar bo mah suh, potem bo več in boljiga žita pridelal; bo več žita, bo tudi bolj kup, in kmet ti bo zadovoljen in z veseljem postregel. Nej se tedej dozdanja postava overže in nova da, po kteri bo vsak kmet na mahu prostovoljo imel ga žgati, kader mu bo vreme za to kazalo. To nej bo naša prva prošnja, ktero mi kmetje na mahu predragim poslancam na serce položimo. *)

(Dalje sledi.)

*) Dozdej, dragi Matjaž iz močirja! smo dovolili samo vam govoriti, kakor vi mislite, — zdej morate pa tudi nam pristupiti, de povémo, kar mi mislimo. Naša misel je, de se vi zlo zlo motite, ako mislite, de bi vi s svojim svetam — čez in čez prostovoljniga žganja — vsm sosedam kmetam vstregli, in de sosedge mestniki v ti reči nič nimajo govoriti. Vsako drugo obdelovanje polja in travnikov je prostovoljno; vsak lahko ravna kakor koli na svojim svetu za dobro spozná. Z ognjem, ljubi prijatelj! je pa vsa druga. — Oginj požgè tudi sosedu njegov pridelk, kakor se je to že večkrat zgodilo, torej mora žganje na postave vezano biti. Oginj škodje cvetečimu žitu, kér skušnja kaže, de okajeno in ogreto klasje rado ogluši. — Kadar mah zlo gori, smrdi po Ljubljani in še dalje nad Ljubljano, de ni ravno treba tajnega nosa imeti; de pa smrad ni zdravju koristen, posebno v mestih, kjer je že sicer zrak bolj popačen kakor na deželi, je pa tudi potejena resnica: Gosposke pa morajo tudi za zdravje ljudi skrbeti; zató so postave. De je žganje mahú dober, pa ne edin in tudi ne vselej potreben pomoček rodovitnosti močirja, tudi mi dobro vémo, — tega pa ne boste tajili, de bi to, kar njivam in senožetam dobro tekne in njih rodovitnost povzdigne, nikdar ne smrdélo, de imajo tedej mestniki tudi pravico terjati, de se jim zrak, kteriga Bog čistiga daje, skozi

Odperto pismice gosp. Ambrožu.

Hvala in slava vsim iskrenim Slovincem, kteri se za omikanje in razširjanje slovenskiga jezika trudijo; slava pa posebno Vam, ki z gorečo besedo vpeljanje domačiga jezika v pisarnice priporočujete.

Vsak je prepričan, de je to potrebno in pravično; — de je pa slovenski jezik tako vglajen, de ga precej, brez podtikljeja, v novim pravopisu v učeliša in pisarnice vpeljati zamoremo, to ste nam Vi, častitljivi! v 18. listu Novic práv razumno razložili — in tedaj tudi našimu ministru notranjih zadev prošno v slovenskim jeziku poslali. Akoravno smo že pred nekimi tedni v ces. kralj. dvorni pisarnici dve v domačim jeziku pisani prošnji (eno iz Ljubljanskiga, drugo iz Celjskiga okroga) brali, je gotovo Vaša, prva v čistim slovenskim jeziku; ste v svojih po Novicah oznanjenih sestavkih tako lepo in prijetno pisali, de vsaka beseda od serca do serca sega.

Serčno se Vam tedaj zahvalimo, in Vas prosimo, pošlite nam prihodnjič vse prošnje v našem milim jeziku — nemškutarjem v domači deželi, in tistim, kteri bi se, kakor vi pravite, čez Vašo prederznost grozili, pa povejte, de je slovenski jezik v vstavnim pismu premisljiviga Cesarja zagotovljen, in de ima po Sloveni ravno tiste pravice, kakor nemški po nemških deželah, — de ga tedej v pisarnice vpeljati moramo.

Povejte jim pa tudi, de so že nekteri Nemci tega prepričani, in de tudi naš jezik častijo. Dokaz naj je to:

Dve soseski na Dolenskim ste uboziga kmeta clo v Beč poslale, de se tukej posvetva, kako bo prihodnjič zavoljo tlake in desetine, in če imajo kmetje pri volitvi poslancov k avstrijskemu zboru, poslance, kakor pri volitvi poslancov za Frankfort, po napovedanji uradnikov izvoliti. Odbor za mir in občni red (Sicherheits-Ausschuss), pri kterim se je kmet oglasil, ga je podučil; — de pa tudi svojim sosedom práv razklada, mu je pisano razjasnenje v slovenskim jeziku izročil.

Zalostno je, de mora kmet svojo rodovino in blagó zapustiti, in dolgo pot z mnogimi potroški nastopiti. Vsak, posebno pa uradnik, bi mu lahko vse razjasnil, ako bi, kakor Vi, med kmete stopil in prijazno po domače vse razkladal; gotovo bi mu verjeli, in se hvaležni in veseli proti domu vernili.

Zadnji čas je tedaj za uradnike po Sloveni, de se slovensine poprimejo; ako nočejo po Vašim izgledu ravnati, niso slovenskiga kruha vredni. Tistim pa, kteri bodo kakor Vi, za izobraženje ljudstva, za razširjanje narodnosti, in za blagor domovine skrbeli, bodo naši vnuki, kakor mi slavo peli: „Bog Živi“.

V Beču 21. rožnika 1848.

P. Kozler.

Kako bi se slovenski jezik v šole spravil?

Pri tirečije dvoje prašanje razrešiti: 1. Koliko naj bi se slovenski jezik precej v šole spravil; 2. Kako in koliko po tem, ko bodo že pripomočki, postavim, šolske bukve i. t. d. pri rokah?

Presvitli Cesar so že pred nekaj časam bili na Dunaj poklicali visoko učeniga gosp. P. J. Šafarika, de bi osnovo naredil, kako bi se slovenski (slavenski ali slovanski) jezik po slovenskih deželah Njih cesarstva v šole spravil, in kako naj bi se šole práv vredile. Od

celo poletje v nar voči vročini ne gnjusi in ne kvari. Obdelovanje močirja mora tedej na postave zavoljo varnosti pridelka in zdravilnih zapoved vezano biti — in taka je povsod. Močirja stojé povsod pod vikšim oskerbnistvam zató postavljenih gospók. — Sicer pa ne rečemo, de bi se morebiti ena ali druga reč kmetam na mahu, kise z obdelovanjem močirja veliko trudijo, polajšati ne dala; tode take reči mende ne bojo segale v pomenke Dunajskiga zbora, ampak le v domače naprave. Vredništvo.

zike takó, de je vsakimu moglo serce od veselja poskakovati! — Viditi na cesarskim mostovžu Princa cesarskiga rodú, in okoli Njega le zgolj može iz ljudstva, mestjane, učenike, mlade učence — o kakó se je svet preobernal — zdaj je še le človek človek postal!

Veselo petje narodnih pesem je do oblakov donelo; krasna muzika je vnmala žilice do človeških sere, meni pa so se solzé po licih ulile ter sim djal: Vsigamogočni Bog! ti si ljudstva zemlje prerodil!

Veliko tavžent ljudi je bilo vkup zbranih in po dokončanim veselji so se vsi v miru razšli.

Na večer je bilo pa zopet novo veselje omišljeno. Zbrala se je vsa armada narodne straže okoli 43 tavžent mož, vsi z orožjem in vsako kardelo s svojim banderam in veliko muziko, nekteri med njimi so pa goréce baklje v rokah deržali, mesto pa je bilo po oknih sploh razsvitljeno. Dve dobri uri so hodili po poglavitnih ulicah (gasah) skozi cesarski dvor in potlej mémo stanovanja nemških poslancov. Ob 11. uri ponóči so tje prišli in poslanci so od časa do časa sérčne nagovore na Dunajsko ljudstvo z okna razglasili, v kterih so zavezo vsih deželá nemških poglavarjev zagotovili in izrekli, de se ne smemo od te do zdaj zadobljene prostosti ne za en tanek las odmakniti. Med temi nagovori je blisk farbniga plamena (bengalisches, griechisches Feuer) vse ulice takó razsvetlil, de smo bili kakor v tretje nebésa zamaknjeni. — Razun narodne straže je bilo pa veliko tavžent Dunajskiga ljudstva vkup privrélo, takó de se je vse terlo. Pa nobeniga policaja, nobeniga soldata ni bilo nikjer viditi in vender se ni ne nar manjši nepake zgodilo. To nam je očitno spričevanje, de verli Dunajčanje razumejo prostost sami ohraniti, ktero so oni s svojo drago kervjó kupili. Kdo se hoče še prederzniti le eno napčno misel od tega verliga ljudstva razodeti! Nehajte tihotapci po malih mestih, posebno v Ljubljani jezike brusiti in pridite sém, de se boste od Dunajčanov učili, kaj de je prostost, in kako žlahten je poklic svobodniga možá, ki se tudi v svoji prostosti mirno in po lepim redú obnaša in svoje dolžnosti spodobno opravlja!

Na Dunaji 6. maliga serpana 1848.

Ambrož.

Dajte nam kruha po pošteni vagi!

„Naj bi se — nam iz Z. iz Gorenskiga pišejo — Novice tudi zató potegnile, de bi bila, kakor v mestih, tako tudi po kmetih gotova tarifa postavljena, koliko de naj ima kruh za prodajo vagati, de bi nas ne goljufali brezvestni ljudje in de bi nam po kmetih še dražjiga kruha ne prodajali, kakor po mestih. Prepričati se, koliko kruh vaga, ki ga na kmetih na prodaj dobimo, — pišejo gosp. — t — sim kupil hleb za 12 kraje., ki je le 2 funta vagal, namesti de bi bil mogel po tačasni Ljubljanski tarifi 2 funta in 20 lotov vagati. Lejte, 20 lotov ložeji je bil, kakor v mestu, kjer je vse dražji! Ali bi ne bilo tedej potreba, de bi bila kerčmarjem in vsim, ki po kmetih kruh na prodaj pekó, tarifa odločena, in de bi kantonske gosposke z vso skerbjó na to gledale, de je pravična mera in vaga!“

Pristavek Vredništva. Ravno med tem, ko smo jeli popraševati in v postavnih bukvah iskati, kakó de s postavno tarifo za kruh po deželi stoji, so se začele prekucije stare vladije. Po novi vladii bojo dobile sretnje ali soseske drugačno napravo, po kteri se bo gotovo tudi na to gledalo, de bo tarifa kruha pravična.

Oglas iz močirja.

(Dalje.)

S kakošnim velikim trudam in terpljenjem se mah obdeluje, le tisti presoditi zamore, kteri je sam skusil. Kakor so vsi tisti, kteri grajšinam veliko tlako delati morajo, usmiljenja vredni, ravno tako je tudi kmet ¹⁾ na močirji milovanja vreden. Zató so rajni milostljivi Cesar Franc I., od modrih mož podučeni in prepričani, veliko tavžent goldinarjev v prid močirniga obdelovanja dovolili, de bi se kmetu pomagalo. Prepričani so bili, de če se hoče močir na vse strani hitro v prid oberniti, je potreba, de se obilna voda iz močirja po velicah in globokih grabnih oteka, de nikjer ne zastaja in stanovitniga močirja ne dela. Ker so veliki, široki in globoki grabni na močirji čez vse koristni, se je že precéj v tem storilo, kmetje so radovoljno grabne poleg svojih njiv in senožet skopali; ker pa nobeniga veliciga grabna v sredi ni bilo, se tudi voda ni iz močirja odtekati mogla, in kmetje so svoje veselje zgubili. Pojdi in poglej na močirji, koliko je grabnov polnih vode, ktera lepe njivice zaliva! Lani je gosposka poskusila, de bi se silo velik graben od Verhnike noter do Ljubljane skozi celi močir dokončal. Pa to delo ni povsod ravno po volji hitro teka imelo, temuč je zastajalo zavoljo mnogoterih vzrokov. ²⁾

Nej se tedej zdej poskerbí, de se velik graben povsod od Verhnike v sredi noter do Ljubljane ob enim času, z celo močjó in hitro, kolikor je moč, pripraven, širok in globok po potrebi dokončá, de se bo potem močirna voda z derečo brez zadržka spraznila iz gosto ležečiga mahú. Potem bojo kmetje tudi radovoljno druge manjši grabne in mostove na svojim svetu delali, posebno, če se jim bo po malim pomagalo, in se bo tudi to, kar je že toliko sto lét zmirej bolj potrebno bilo z neutrudnim prizadevanjem v enim létu, če Bog da, dokončalo.

(Konec sledi.)

Kako bi se slovenski jesik v šole spravil?

(Konec.)

Nar večí težava je, kako in kolikanj naj bi se slovenšina posihmal sploh v šole in pisarnice pripravila; vender se bo moglo to na Dunajskim zboru precej razločiti; torej se je potreba poprej pametno posvetovati, kakó in kaj bi práv bilo. Kar pisarne (kancelije) tiče, so se v ti reči znajdeni možje že oglašili in svetovali. Kar pa šole vtiče, bi djal, de saj prve šolske bukve nove naprave bi mogle večidel vse biti v obéh jezicih spisane, — potem bi se nihče ne mogel pritožiti, de se mu kaka krivica godí. Vender bi se mogel učenik zavezati, vse snovine ali materije slovensko zlagati, ktere bodo v to odločene. Tudi bi se moglo za terdno odločiti, do kdaj morajo nove šolske bukve spisane in pripravljene biti, de se po tem novi red začne. Bolj ko bo slovenšina razcvétala in zorila v Ljubljanskim vesoljnišu ³⁾, večí bo slava domovine. Po

¹⁾ Ne le kmet (Bauer) temuč tudi drugi kmetovavci (Landwirthe) iz Ljubljanskiga mesta, kteri imajo, kakor vsak vé, silno veliko sveta na mahu, Kdor kmeta miluje, naj ho tedej pravičen in naj miluje tudi mestniga kmetovavca.

Vredništvo.

²⁾ Ker se nam pisavec tega sastavka po svojim pravim iménu ni imenoval, ne moremo njegoviga naslednjiga obdelovanja v Novice postaviti, ker, če bi gosposka od njega odgovor terjala, bi ga ji mi imenovati ne mogli. Kdor družiga obdolžuje, se mora imenovati, sicer gré misliti, de se boji očitni odgovor dati in de tedej ni vse resnično. Če nam tedej neznani pisavec svoje pravo imé oznani, bomo natisniti dali, kar smo danes izpustili iz njegoviga sastavka, ker bo tako on, pa ne vredništvo, odgovor dati mogel.

Vredništvo.

³⁾ Bog daj, de bi naše sérčne želje, takó razložno razglašene, ne bile glas vpijočiga v pušavi!

Vredništvo.

ima veliko in rumenkasto, iz otoka Java pa blede, skorej belo zernje. — Amerikanska kava ima zernje srednje velikosti, sploh zelenkaste farbe; pa boljši baže se tudi na rumenkasto veržejo, kakor kava iz Martinika, ki ima okroglijato sivo, in nektare braziljanske baže, ki imajo tamno-rumenkasto zernje. Že iz tega vidimo, da zelena kava se le v Ameriki dobiva, pa še manj kakor jo tam zelene doraste, je do nas pride zato, ker se farba spremeni. Višnjevo-sivo zernje Martiniške kave kmalo obledi, in zelene farbe zarumenijo. Iz Amerike v Evropo mora kava celo grozno široko morje (Ocean) in do Tersta še tudi večji del sredozemskega morja v brodu preplavati. Na takó dolgi poti pa zrak, kislic iz podnebja, solnate soparce in morska voda farbi in pa tudi notranji dobroti kave kar velike premembe načinijo; posebno zelena farba vsa obledi ali zarumeni tiste kave, ki je berž po dozorjenji v bačvah (sodih) dobro natlačena poslana bila.

Vse to spričuje, da zelene kave clo malo do nas pride, in da je prazna véra, zeleno kavo nar boljši ceniti in po štacunah le po zeleni kavi popraševati. Če pa vender ljudje le zeleno kavo imeti hočejo, kaj je storiti kupcem in trgovcem? Prisiljeni so, kavi toliko poželeno zeleno farbo načiniti. Kakó se pa to naredi? Naredi se tako le, da Vi zeleno kavo kupovaje in vživaje si svoje zdravje podkopujete in po verhi pa še denar tratite.

Kavo farbati se rabijo tri reči. Pervi indiga, ktere v prah stolčene na vsako vreče eno dobro pest denejo. Indiga je izlečik nekih rastlin, ktere stran drugih obstojnih delov višnjevo farbo v sebi imajo; posebno dobra za to je rastlina, tudi indiga imenovana. Listje (pirje) takih rastlin v vodi močijo, dokler voda farbo izleče, ktera na dno pade in se po odcejeni vodi v kosčkih posuši. Pervini take farbe sta neki gnjilic (Stickstoff) s kislicam, kteriga iz vode in podnebja na se vleče, kemijsko zedinjena. Pa ima še drugih obstojnih delov v sebi; nar lepši trgovska indiga ima še v sebi nekoliko kisle rumenine, smole, apna in železo-kislíne. Po mnogim namenu v rokodelsko ali obrtniško porabo morajo indigo še svojih ptujih obstojnih delov po kemijsko očistiti; pa za farbanje kave se tudi nar slabši indiga rabi. — Drugo reč trgovci za skrivnost imajo in se od njih lahko ne zvč. To je železo z žeplokislíno zedinjeno ali zeleni vitrijol. Od tega med indigo na vreče za eno žlico denejo, zato da se obstojni deli indige ločijo, da se višnjeva farba na zelenkasto spremeni in se zernja bolj stanovitno prime; zakaj če bi samo indigo rabili, bi farba le višnjeva (plava) bila in bi se lahko od zernja odernila. — Tretja reč je v prah stolčeno oglje, in ga pride kmalo v začetku ali pa pozneje tudi ena pest na vsako vreče. To stori, da se zernje še bolj ogladi in pa da zelena farba svitla ne ostane, temuč medla ali tamno zelena pride. Obstojni deli indige in vitrijola se po suhi poti težko ločijo in zedinijo; pa verlo mahanje in zibanje kave v vrečih stori, da se vse skup sogreje, in se vender nekeje farbe loči in zernja prime, tako da vsako zerno kave s tanjko tanjko kožico zelenkaste farbe prevleče. Ker so pa vsi obstojni deli indige in vitrijola sklijoči, žgeči in razjedljivi ter strupeni, tudi vsako zerno farbane kave strupeno kožico dobí. Pravijo sicer, da se zelena kožica per žganji kave sožgè in v prah razpade, ter človeku, kteri farbano kavo vživa, nič ne škodje. Pa to ni ravno takó razjasnjena resnica. Znano nam je, da se sirova kava že samo

od močnih dišav, če jim je blizo, spridi; posebno amerikanska kava, ki ima bolj mehko zernje od levantinske ali indovske, je spridenju močno podveržena, zato dostikrat kava, ki jo iz Amerike pošiljajo, od ruma, siroviga sladkora, popra, žbic, in drugih dišav, ktere so ž njo v brodi naložene bile, zopern duh in sklijoči slad dobiva. Tudi trgovci kavo v svojih založnicah od dišav in kislin dalje proč spravljeno derže, da se jim ne spridi. Če tedaj kava, brez da bi se jih tišala, le blizo nekterih reči leži, zopern slad dobiva, kolikanj več morajo reči, s kterimi jo dergnejo in gulijo, njeno notranjo lastnost otrovati? Znano je tudi vsaki gospodinji, da perva stopnja žganja kave je ta, da zernje od vročine nekeje oljnate mokrote iz sebe spusti, komur pravijo, da se poti; s to mokroto zedinjena se pa zelena farbna kožica še le bolj zerna prime, namesti da bi se odrušila. Zeleno farbana kava tedaj ne more nikakor zdrava biti.

(Konec sledi.)

Oglas iz močirja.

(Konec.)

Zdej, predragi bravec! pa pojdi z menoj še enkrat na močir, in poglej strelca (jagra) s psam — kako skačeta včasih po njivah, kjer visoko žito stojí ali drugi sadeži rastejo, z velikim trudam vsejani — zavoljo ene prepelice dostikrat toliko pohodita in potaptata, da se Bogú usmili! Nej pa tak strelec na močirji kakiga kmeta ali pa tudi kakiga družiga človeka, ki ni v strelsko družbo zapisan, zapazi, gorje mu! In ravno taka je z lovom (jago) po družih gozdi. Ali se je tedaj čuditi, da iz tacih prepírov dostikrat hudo sovraštvo postane?

Dobro sicer vémo, da strelci (jagri) niso ravno vsiga tega krivi, ker si oni take lovske pravice — dostikrat dragó — kupijo, pa dozdanja lovska postava ni bila pravična, in ta se mora zdej po novi postavi odpraviti. Kér žival kmetu škodo dela in zajie njegove drevesa gloje, nej ima tudi on pravico, na svoji zemlji streljati. Gospodje nej pa nikar ne mislijo, da bojo za tega voljo ob lovske veselje prišli, ker jim bojo kmetje radi lov prepustili, če jim bojo vsako léto kej za-nj plačevali. Tako se bosta kmet in gospod tudi v ti reči sprijaznila, in kmet si bo gospodam postreči prizadeval.

Pa bi uagnil kdo reči: „Potem bojo pa kmetje vsó žival postrelili.“ Nikar, gospodje, tega ne mislite — še morebiti več je boste vlovili, kakor dosihmal! Kaj mislite, da vaši sedanji borštarnji niso takó prebrisani, da bi bolj na svoj dobiček in na svojo mošnjo ne gledali, kakor na vašo kuhnjo! Kajžarji — vaši borštarnji — so izurjeni strelci, in strelajo skriveji, kar le morejo. Takó pridejo lastniki lova ob veliko živali.

Lahko bi še več od tega govoril — pa naj bo to dovelj! Naši častitljivi poslanci na Dunaji pa nej se tudi za to potegnejo, da se bo tudi lovska pravica (Jagdrecht) po pravici poravnala! *) To je glas iz močirja.

*) De se bojo dozdanje lovske pravice po postavah nove vladije spremenile, je gotovo; kakó se bo ta reč poravnala, bo — kakor v desetini, tlaki i. t. d. — državni zbor razsodil. Do tistihmal veljajo pa stare postav. Potem pa nej bo skerb kmetov in vsih družih gospóskih posestnikov, da se ne bo žival streljala, kakor bi komú v glavo padlo, sicer sčasama ne bojo ne oni, ne mestniki zajca več vidili, kakor iz Hrovaškiga slišimo, kjer že skorej ni zajca več. Ako bi se vsaki čas žival streljala, bi se postrelila tudi bréja žival, in tako se bo kmalo vés zarod pokončal. Nej tedaj umni kmetje ta opomin dobro prevdario, in nej se, kadar bo nova postava poterjena, združijo cele soséske, da ne bo vsak pastir po svoji volji streljal, ker jim bojo potem mestni strelci radi vsako léto primerno plačilo za lov odrajovali. Takó bojo kmetje dobiček, mestniki pa veselje imeli — zárod žival se bo pa ohranil.

Vredništvo.

Bog daj, de bi se kmalo vse lepo poravnalo, in de bi edinost, prijaznost, mir in sprava povsod kmalo kraljevala!

Matjaž iz močirja.

Spomin na Koroško Bélo in njeno kisle vodo.

Med visoke gore, ki Krajsko od Koroškiga ločijo, je posadil nebeški Stvarnik prijazno dolinico, v kateri Koroška Bela leži. Tu izvirajo, komej 20 stopinj saksebi, štirje studenci kisle vode (Sauerbrunnen), ktera ima, naj jo piješ ali naj se v nji koplješ, neizrečeno veliko zdravilno moč v sebi. Veliko tavžent ljudi, na tem mestu ozdravljenih, hvali Bogá in prepéva slavo kisle vode Koroške Bele!

Kemikarji, preiskavši obstojne dele kisle vode, so nam dali na znanje, de je ona silno bogata mnogih soli in gászov, ki nam jih kisli in rezni okus, in v nos bodeči duh naznanita. Zdravniki iz večletnih skušinj prepričani, pa so poterdili kar so kemikarji našli.

Veliko zdravilno moč Belške kisle vode pa povikša še čisti zrak tega kraja, bistra zdrava voda in natorna lepôta tihe dolinice, kjer rajski mir kraljuje, ki je oslabljenimu truplu toliko krepčalo!

Kterim bolnikom pa pomaga kislá voda, ki izvira iz tukajšnih studencov? — Z eno besedo: vsim tistim, ki so oslabéli po dolzih boleznih ali po dolgem trpljenju, naj bojo možkiga ali ženskiga spôla — ki so po eni ali drugi poti veliko kerví izgubili, ktere je dolgo terpeča driska ob moč pripravila, ktere bledica (Bleichsucht) ali beli tók mami, ktere otožnost (Hypochondrie) tare, kterih želodec in čeva so oslabéle, de ne kuhajo ali bavijo jedil, kakor je práv i. t. d. Vsim tedej, kterim moči manjka.

Ker ima pa kislá voda veliko okrepčajoče moči v sebi, vsak sam lahko previdi, de Belška kislá voda ne tekne in de je clo škodljiva takim, ki kri pljujejo, ki imajo nagnjenje k pljučnim in k prisadnim boleznim sploh, in ki imajo veliko kerví.

Zatorej je treba — kakor pri vsaki bolezni — de se bolnik poprej s svojim zdravnikom poméni: ali je prav, de gré v Belo kislá vodo pit in se kopat, ali ne.

Ako je pa zdravnik spoznal, ljubi prijatelj, de je tvoji bolezni kislá voda tečna, pojdi brez odlašanja tú sém pomoči iskat! Prepričal se boš, de boš tú v 4 tednih več dosegel, kot pol léta z drugimi zdravili, zakaj tukaj je toliko zdravilnih pripomočkov zedinjenih, de boš od dneva do dneva veči poboljšanje čutil, če ti je le še pomagati.

Marsikterimu bo zraven tega še posebno to vseč, de v Koroški Beli ne najde take baharije in prevzetnosti, kakor je v nekterih družih toplicah — tukaj je vse bolj po domače, pa práv prijazna in dobra postrežba v vseh rečéh, česar sim se sam prepričal.

Dr. Bleiweis.

Slovenski jezik v starih časih.

Pri zdanjim poganjanji za slovenšino bi utegnili tudi práv priti, de se opomni, koliko je slovenski jezik pri nekdanjih Nemcih veljal, in koliko je pri njih číslan bil. De bi se bila slovenšina kje posebno pisala, tega sicer ni najti; de se je pa v vladarskih rečéh govorila, je gotovo spricano.

V šolskih bukvah: „Zgodbe Krajskiga vojvodstva“ (Geschichte des Herzogthums Krain etc.) stran 25 se bere, in spodej je več spričevanj napeljanih, de: Slovenski vojvodi, ako so bili ravno nemške kerví, so mogli, ker so slovenski narod namestovali, v slovenskim jeziku celó pred cesarskim sodnim stolom in v nemških velikih zborih razglasiti, kar so imeli povédati.

Valvazor v VII. bukvah stran 394 piše, in

drugod je tudi znano, kakó so se nekdanji vojvodi na Koroškem stavili. Godilo se je vse na lepim polji pri Gospej sveti (Saalfeld), dve uri od Celovca. Tam je sedel na okroglim kamnu kmet, in krog njega je vse ljudstvo zbrano bilo. Prihodnji vojvoda je prišel, spremljen od vitezov in zlahtnikov, in kmečko oblečen; spredej je šel med dvéma bandercama Goriški knez, in zraven so černiga vola in medliga konja peljali. Kader na okroglim kamnu sedéči kmet noviga vojvoda ugléda, zapraša v slovenskim jeziku: „Kdo je ta, ki tako krasno semkej stopa?“ Ljudstvo odgovori: „Deželni vojvoda je.“ Kmet praša dalje: „Je pa tudi pravičin sodnik, oskerbnik prida in sreče naše dežele in prostosti naše? Je tudi varh kersanske vére, vdóv in sirot?“ Vojvoda je mogel obljubo storiti, de si bo za pravico vse prizadél, akoravno bi pri tem takó obožati mogel, de bi se mogel slabe živine, kakor sta vol in konj, poslužiti. Kmetu je bilo potem 60 vinarjev za odkupšino danih, tudi tisto dvoje živinče in vojvodova obleka, in njegova hiša je bila davkov prosta. Na to je kmet udaril vojvoda na levo lice, mu je priporočil, de naj bo pravičin sodnik, je šel s kamna in s svojim konjem in volam preč. Novi vojvoda pa je stopil na kamen, je švigal z mečem krog sebe po zraku, in je ljudstvu obljubil dobre in prave sodbé. Zdaj je šel v cerkev bližnja s. Petra, in po opravljeni božji službi je bil po vojvodsko oblečen in je nato zlahtnike pogostoval. Je jezdit dalje čez polje, se je vsedel tam na kamnitin stol, deželi pravice poterdil in posestva delil. Nasprot mu je pa ljudstvo pokoršino in zvestobo obljubilo. Vse se je sklenilo z božjo službo v cerkvi Gospe svete. Takošno opravilo je vpeljal vojvoda Ingvo konec osmiga stóletja, in zadnjič se je godilo, ko je bil avstrijski Nadvojvoda Ernest v létu 1414 Koroški vojvoda postavljen.

P. Hieinger.

Istrijski Slovenci

med Teržaškim in Reškim morjem.

(Nasledba 15. lista.)

Na piru, ali na obedu so naj prvič v hiši neveste; pri tem veselji so trije poglavarji, ktere morajo vsi spoštovati in brez njih pripuščenja ne sme nobeden nič storiti; toliko oblast imajo, de če hoče eden plésati, ali vùn iz hiše iti, mora iti k starašinu (starimu svatu), se odkriti in mu reči: „S pripuščenjem“, — stari svat mu odgovori: „Pokri glavo svojo spoštovano neka govorijo usta tvoje pošteno“. Za tem se sme on, ki prosi, pokriti in kar če prositi. —

Trije poglavarji tedej so na piru; prvi je hišni oče, imenovan „domaćina“; drugi je poglavar poslanih, imenovan „stari svat“, in tretji je njegov namestnik in pomagač, imenovan „nastácija“.

Domaćina je star, pošten mož od nevestnih svatov; stari svat in nastácija pa sta žennove strani.

Domaćina je poglavar mize, pa samo za malo časa; kakor pride čas obéda, on vse svate pokliče in jih stavlja v réd okoli mize; ženina in nevesto stavi na sredo, takó, de eden drugimu v lice gledata. Potem pogleda, če ni kter nepoznan med njimi, ali pa tak, kteri ni vreden taciga družtva; zatem se odkrije, se prekriža in blagoslovi mizo, govoreč: „Kakó naš Spasitelj Isukarst blagoslovio je pet kruhah i dvi ribice za nasititi lačna množstva u pustinji, tako umiljeno prosimo našiga milosardnoga Otca nebeškoga, da se dostoji blagoslovjati danes sve one jistbine, koje donešene budu na ovu tarpeču; u ime Otca, i Sina, i Duha svetoga;“ — in vsi odgovorijo: „Tako budi“. —

Zdej se vsi vsédejo na svoje mésta, nobeden pak se ne podstopi kaj jésti, ali tudi samo se dotakniti, kolikor časa domaćina ne da znamenja; vsi molčeči gle-